

קשרים בין-לאומיים

5

5 קשרים בין-לאומיים

לאקדמיה הסכמי שיתוף פעולה מדעי עם אקדמיות לאומיות ברחבי העולם. על פי ההסכמים בין האקדמיות, מתקיימים חילופי חוקרים וכינוסים משותפים. האקדמיה גם חברה בארגוני מדע בין-לאומיים, ונציגיה מייצגים את הקהילה המדעית הישראלית בארגונים אלו.

שנת תשפ"ה נפתחה בצל המצב הביטחוני והמדיני המורכב שנמשך מאז אירועי ה-7 באוקטובר והמלחמה שבעקבותיהם ובצל צעדי הממשלה לצמצום עצמאותם של מוסדות המחקר וההשכלה הגבוהה בישראל. ההשלכות ניכרות באופן דרמטי בזירה הבין-לאומית, והן באות לידי ביטוי בקריאות ובביטויי חרם אקדמי על מדענים ועל מוסדות ישראליים, ובאתגרים גוברים בשימור שיתופי פעולה מדעיים עם מוסדות מחקר ברחבי העולם. אחת מההשלכות החמורות ביותר של התמשכות המלחמה היא הליך בחינה מחדש של ההסכם של ישראל עם האיחוד האירופי וקריאות להגביל את ישראל ואף להדיחה מתוכנית Horizon Europe למענקי מחקר. זאת, נוסף על הטלתה שגורמים צעדי ממשל טראמפ לסוכנויות מדע אמריקאיות ולאוניברסיטאות, ובהם צמצום המענקים למחקר וכן צמצום הנגישות למשאבי הידע למדענים זרים, ובהם ישראלים.

האקדמיה פועלת בנחישות לחיזוק מעמדה של הקהילה המדעית הישראלית בעולם ולהידוק הקשרים עם אקדמיות לאומיות ועם ארגוני מדע בין-לאומיים. בחודש מאי 2025 פרסמה מועצת האקדמיה [גילוי דעת שבו הזהירה מפני קרע עם האיחוד האירופי](#) בשל החשש שישראל תודח מתוכנית Horizon Europe ובשל הדיונים על סנקציות נגד ישראל בעקבות המצב בעזה. נשיא האקדמיה פרופ' דוד הראל ונשיאת האקדמיה לשעבר פרופ' נילי כהן השתתפו בחודש יולי 2024 במפגש שגרירים שנערך בשגרירות גרמניה במאמץ להסביר את האתגרים העומדים בפני מוסדות המחקר ובפני המדענים הישראלים בתקופה זו. כמו כן גם השנה השקיע פרופ' הראל מאמצים רבים בניסיון להשפיע לטובה על דעת הקהל האקדמי בעולם, ובעיקר באירופה, בנוגע למדע הישראלי, בהשתתפות באירועי מדע, בפגישות עם ראשי מוסדות מדעיים ומקבלי החלטות, בנאומים שנשא בכינוסים חשובים ובראיונות לכלי תקשורת בין-לאומיים.

למרות הקשיים המשיכה האקדמיה לקיים את האירועים המשותפים ואת ביקורי החוקרים הכלולים בהסכמי שיתוף הפעולה המדעיים עם אקדמיות עמיתות. עם זאת בשל הנסיבות נדחו כמה אירועים וכמה הותאמו מחדש.

5.1 < קשרי מדע עם מדינות ועם אקדמיות למדעים בשנת תשפ"ה

איטליה

ביולי 2025 ביקר באקדמיה שגריר איטליה בישראל, מר לוקה פרארי. את השגריר ליוו גב' לודוביקה לביאני, ראשת המחלקה הכלכלית בשגרירות; מר פדריקו קסטלי, ראש המטה; פרופ' ג'וזפה פאליני, הנספח המדעי.

המשלחת נפגשה עם נשיא האקדמיה פרופ' דוד הראל, עם נשיאת האקדמיה לשעבר פרופ' נילי כהן, עם מנכ"לית האקדמיה אסתר סיוון ועם ראשת האגף לקשרים בין-לאומיים ליאת מנדלבאום שור. במהלך הביקור עודכן השגריר בשיתוף הפעולה הפורה בין האקדמיה לבין האקדמיה הלאומית למדעים של איטליה – דיי לינצ'יי (Accademia Nazionale dei Lincei) מאז חתימת ההסכם בין הגופים בשנת 2000.

מימין: מנכ"לית האקדמיה אסתר סיוון, ראשת האגף לקשרים בין-לאומיים ליאת מנדלבאום שור, ראש המטה בשגרירות איטליה בישראל פרדריקו קסטלי, הנספח המדעי פרופ' ג'וספה פאליני, נשיא האקדמיה פרופ' דוד הראל, שגריר איטליה בישראל מר לוקה פרארי, נשיאת האקדמיה לשעבר פרופ' נילי כהן וראשת המחלקה הכלכלית בשגרירות לודוביקה לביאני

אלבניה

מימין: נשיא האקדמיה פרופ' דוד הראל, מנכ"לית האקדמיה אסתר סיוון, מנכ"ל המשרד לשיתוף פעולה אזורי גלעד שדמון וראשת מטה המשרד סוניה אישנקו

בעקבות פניית שגרירות ישראל באלבניה התקיימו בחודש יוני כמה שיחות ופגישות זום עם צוות השגרירות ועם אנשי האקדמיות למדעים של שתי המדינות. בפגישות סוכם על חידוש ההסכם שקיים בין האקדמיה האלבנית לאקדמיה הישראלית משנת 2004. לפגישה זו קדם מפגש, בחודש מרס 2025, ובו אירחו נשיא האקדמיה פרופ' דוד הראל ומנכ"לית

האקדמיה אסתר סיוון את מנכ"ל המשרד לשיתוף פעולה אזורי גלעד שדמון ואת ראשת מטה המשרד סוניה אישנקו. בפגישה נידונה הרחבת שיתופי הפעולה המדעיים עם מדינות האזור והודגש במיוחד פיתוח הקשרים המחודש עם האקדמיה האלבנית.

ארצות הברית

האקדמיה הלאומית למדעים של ארצות הברית

National Academy of Sciences (NAS)

השנה נערכו שני כינוסים משותפים בסדרת הכינוסים של הפורום המדעי ע"ש בלווטניק, הנערך בשיתוף האקדמיה הלאומית למדעים של ארצות הברית. בכינוסים, שנערכו בווישינגטון הבירה, השתתפו חוקרים וחוקרות משתי המדינות. הם נשאו הרצאות, קיימו דיונים ובנו קשרים לטובת קידום שיתופי פעולה מדעיים עתידיים. הכינוס הראשון, שנערך בחודש ספטמבר 2024, עסק בנושא **מניעת מחסור מים עולמי** בעזרת התפלה ושימוש חוזר. יושבי הראש של הוועדה המארגנת היו חבר האקדמיה פרופ' גדעון דגן ופרופ' מנחם אלימלך מאוניברסיטת ייל. הכינוס שנערך בנובמבר 2024 עסק בנושא **שיפור גידולים חקלאיים נוכח משבר האקלים**. בראש הוועדה המארגנת של הכינוס עמדו פרופ' אברהם לוי ממכון ויצמן למדע ופרופ' אדוארד באקלר מאוניברסיטת קורנל.

מפגשים עם משלחת האקדמיות הלאומיות

למדעים, להנדסה ולרפואה של ארצות הברית

The U.S. National Academies of Sciences, Engineering and Medicine

(NASEM)

בסוף אפריל 2025 הגיעה לארץ משלחת בראשות ד"ר ווהאן טורקיאן, המנכ"ל לענייני מדיניות וקשרים עולמיים של NASEM. נשיא האקדמיה פרופ' דוד הראל ומנכ"לית האקדמיה אסתר סיוון נפגשו עם ד"ר טורקיאן וצוותו בבית האקדמיה בירושלים והתארחו בקבלת פנים ובשולחן עגול עם שותפים נוספים בביתה של סגנית השגריר האמריקאית לישראל גב' סטפני האלט. במפגשים נידונו שיתופי הפעולה המדעיים של ישראל עם ארצות הברית והושם דגש מיוחד על האפשרויות לפיתוח קשרי מדע, מחקר וחדשנות עם מדינות האזור שהן חלק מהסכמי אברהם.

משתתפי הכינוס "שיפור גידולים נוכח משבר האקלים". התצלום באדיבות האקדמיה הלאומית למדעים של ארצות הברית (NAS)

בריטניה

החברה המלכותית הבריטית

Royal Society

מימין: פרופ' אמיר עמדי, חבר האקדמיה פרופ' שמעון אולמן, נשיא האקדמיה פרופ' דוד הראל ופרופ' אנדרו קינג

בחודש ספטמבר 2024 התקיים בלונדון כינוס משותף לאקדמיה ולחברה המלכותית הבריטית, שעסק בתהליכים תפיסתיים במוח ובמודלים ממוחשבים. בראש המשלחת הישראלית עמד נשיא האקדמיה פרופ' דוד הראל, ובמארגנים היו חבר האקדמיה פרופ' שמעון אולמן ממכון ויצמן למדע, פרופ' אמיר עמדי מאוניברסיטת רייכמן ופרופ' אנדרו קינג מאוניברסיטת אוקספורד.

במהלך הכינוס נפגש פרופ' הראל עם נשיא החברה המלכותית סר אדריאן סמית, עם המנכ"לית דיים ג'ולי מקסטון ועם סגן הנשיא ומזכיר החוץ סר מארק וולפורט. בפגישה נידונו האתגרים המרובים העומדים בפני מדענים ישראלים בתקופה זו והמשך שיתוף הפעולה ההדוק ורב השנים בין האקדמיה הישראלית לחברה המלכותית.

מימין: מזכיר החוץ של החברה המלכותית סר מארק וולפורט, נשיא החברה המלכותית סר אדריאן סמית, נשיא האקדמיה פרופ' דוד הראל ומנכ"לית החברה המלכותית דיים ג'ולי מקסטון

גרמניה

אירועים לציון 60 שנים לכינון היחסים הדיפלומטיים בין ישראל לגרמניה

במהלך השנה השתתפו נשיא האקדמיה פרופ' דוד הראל ונציגים נוספים מהאקדמיה וכן מהאקדמיה הצעירה הישראלית בכמה אירועים שנערכו בגרמניה לציון 60 שנים לכינון היחסים הדיפלומטיים בין שתי המדינות.

אחד מהאירועים שפרופ' הראל השתתף בהם נערך בהאלה שבגרמניה, בחודש מאי 2025. האירוע החגיגי, "מדע ותרבות בונים גשרים", התמקד בתפקידו המרכזי של שיתוף הפעולה המדעי בבניית היחסים בין המדינות וקיומם לאורך השנים. האירוע נערך ביוזמת האקדמיה הלאומית הגרמנית למדעים - לאופולדינה (Leopoldina Nationale (Akademie der Wissenschaften ובשיתוף משרד ראש הממשלה והמשרד לענייני תרבות של מדינת המחוז סקסוניה-אנהלט.

נשיא האקדמיה פרופ' דוד הראל נושא את נאומו באירוע בהאלה. צילום: © Markus Scholz/Leopoldina

למעלה, מימין: נשיא האקדמיה פרופ' דוד הראל והשר הפדרלי הגרמני לחינוך ומחקר מר צ'ם אוזדמיר; משמאל: פרופ' הראל ופרופ' בטינה רוקנבאך, נשיאת האקדמיה הלאומית הגרמנית למדעים – לאופולדינה. למטה: נשיא האקדמיה פרופ' הראל בדיון בפסגת המדע Falling Walls. צילום: Sebastian Rau

פרופ' הראל נשא באירוע נאום חשוב, שבו הדגיש את חשיבותו של המדע לגישור, לפיוס ולשיתוף פעולה בין-לאומי – למען טובת הכלל. על רקע המלחמה המתמשכת בעזה והמשבר ההומניטרי המחמיר הזהיר פרופ' הראל כי המדע הישראלי נתון בסכנה ממשית להדרה מתוכניות מימון ומחקר חשובות, ובהן תוכנית Horizon Europe. נאומו זכה לתהודה גדולה בגרמניה ופורסם בכמה כלי תקשורת מקומיים.

בחודש מרס 2025 השתתף פרופ' הראל **באירוע המרכזי לציון 60 שנה לכינון היחסים הדיפלומטיים** שנערך בברלין. את האירוע ארגן המשרד הפדרלי לחינוך ומחקר בברלין, בשיתוף משרד החדשנות, המדע והטכנולוגיה הישראלי ומוסדות מובילים נוספים. באירוע הושם דגש על עשרות שנות שיתוף פעולה מדעי פורה בין שתי המדינות תוך כדי התמקדות בהישגי העבר ובפיתוח הזדמנויות עתידיות בתחומי המחקר והחדשנות. במהלך האירוע שוחח פרופ' הראל עם השר הפדרלי הגרמני לחינוך ומחקר מר צ'ם אוזדמיר. עוד במהלך ביקורו בברלין קיים פרופ' הראל פגישת עבודה עם פרופ' בטינה רוקנבאך, הנשיאה הנבחרת של האקדמיה הלאומית הגרמנית למדעים – לאופולדינה.

בחודש דצמבר 2024 השתתף פרופ' הראל **בסימפוזיון מדעי גרמני-ישראלי** שנערך בברלין. הכינוס, שאורגן על ידי התאחדות ארגוני המדע הגרמנית בחסות אגודת הלמהולץ וחברת מקס פלנק, נועד לחזק את שיתוף הפעולה המדעי בין שתי המדינות על רקע הדאגה הגוברת מביטויי חרם אקדמי נגד חוקרים ישראלים. האירוע בן שלושת הימים כינס מדענים משתי המדינות בכל שלבי הקריירה והתחומים, החל מדוקטורנטים וכלה בזוכי פרס נובל. הדיונים עסקו בין השאר בבינה מלאכותית, בפיזיקה, בבירורפואה ובקיימות.

בחודש נובמבר 2024 השתתף פרופ' הראל **בדיון שולחן עגול במסגרת פסגת המדע Falling Walls** בשבוע המדע בברלין. הדיון עסק במנגנונים ובגישות מעשיות לחיזוק המדע העולמי בין מדינות ובתוכן, ובעיקר בתקופות של משברים בין-לאומיים.

עוד במסגרת שבוע המדע בברלין השתתפו פרופ' הראל ונשיאת האקדמיה לשעבר פרופ' נילי כהן בפאנל משותף לאקדמיה הישראלית, לאקדמיה הגרמנית של ברלין-ברנדנבורג (Brandenburgische Akademie der Wissenschaften German-Israeli) ולקרן גרמניה-ישראל למחקר ולפיתוח מדעי (GIF - Foundation) שעסק בנושא [חופש אומנותי וחופש אקדמי - הרהורים על אירועים עכשוויים](#). כמו כן נפגש פרופ' הראל עם שרת החינוך והמחקר של גרמניה בטנה סטארק-ווצינגר.

הפאנל בנושא "חופש אומנותי וחופש אקדמי - הרהורים על אירועים עכשוויים"

הרצאת אורח: Prof. Christoph Marksches

ביולי 2024 התקיימה באקדמיה הרצאה מיוחדת של נשיא האקדמיה למדעים של ברלין-ברנדנבורג מגרמניה פרופ' כריסטוף מרקשיס. ההרצאה, שנשאה את הכותרת [Risks and Benefits of Paradigms](#) עסקה באופן ביקורתי ומעמיק בהתפתחות הידע ההומניסטי. שלושת חלקיה - "פרדיגמות במדעי הרוח", "היסטוריה של חקר הגנוסיס" ו"מסקנות מהדיון בפרדיגמות" - המחישו כיצד פרדיגמות אקדמיות נבנות, מתמוטטות ומתחדשות. ההרצאה שילבה הומור, עומק מחשבתי וקריאה להסתכלות מחודשת על הנחות יסוד מחקריות. את האירוע הוביל חבר האקדמיה פרופ' גדליה סטרומזה.

תחרות Falling Walls Lab

זו השנה הראשונה שהאקדמיה מובילה את התחרות Falling Walls Lab בישראל, תחרות בין-לאומית של הצגות קצרות (פיצ'ים, pitches) המאפשרת לסטודנטים ולסטודנטיות לכל התארים, מתואר בוגר ועד בתר-דוקטורט, וכן לאנשי מקצוע, להציג רעיונות וגילויים חדשניים. הזוכה מכל מדינה יציג את הרעיון שלו בגמר העולמי שייערך בברלין בחודש נובמבר 2025. התחרות הישראלית, [Falling Walls Lab Israel](#), הצעירה הישראלית, שירות החילופים האקדמיים של גרמניה (DAAD), שגרירות גרמניה בישראל ומרכז רובינשטיין באוניברסיטת רייכמן (לפרטים נוספים על התחרות ראו להלן בפרק 7 "מלגות ופרסים").

פגישה עם שגרירים

המפגש עם השגרירים. התצלום באדיבות שגרירות גרמניה

בחודש יולי 2024 נשא פרופ' דוד הראל דברים לפני שגרירים ונציגי מדינות מרחבי העולם, במפגש חשוב שהוקדש להשלכות הקריאות הגוברות לחרם האקדמי על ישראל בעקבות המלחמה. בפגישה השתתפה גם נשיאת האקדמיה לשעבר פרופ' כהן. האירוע התקיים בשגרירות גרמניה בתל אביב ואורגן על ידי השגריר מר שטפן זייברט. השתתפו בו שגרירי אוסטרליה, בולגריה, הולנד, ספרד, דנמרק וצרפת וכן נציגים משגרירויות ארצות הברית, איטליה, האיחוד האירופי, אוסטרליה, קנדה הדרומית וליטא. פרופ' הראל ופרופ' כהן הדגישו בדבריהם את חשיבות קיומם של קשרי מדע בין חוקרים ממדינות שונות והסבירו את ההשלכות של הבידוד ההולך וגובר של המדע הישראלי, המשפיע על אקדמאים, על מוסדות מחקר ועל שיתופי פעולה קיימים ועתידיים.

יפן

הפורום למדע וטכנולוגיה בחברה

STS

נשיא האקדמיה פרופ' דוד הראל השתתף בתחילת אוקטובר 2024 בפורום היוקרטי למדע וטכנולוגיה בחברה (STS), המתקיים מדי שנה בקיוטו שביפן. הפורום הבינ-לאומי הזה נוסד בשנת 2004, והוא מאגד מנהיגים ממוגזרים שונים, ובהם קובעי מדיניות, מנהלים בכירים בתעשייה, מדענים ונציגי תקשורת, לדיון בנושאים קריטיים הקשורים להתקדמות המדע והטכנולוגיה. במהלך הכינוס השתתף פרופ' הראל במפגש מיוחד שעסק בתפקידו של המדע בעידן של אי-ודאות, לצד נשיאי אקדמיות ממוסדות מדעיים מובילים ברחבי העולם, ובהם החברה המלכותית הבריטית, מועצת המדע של יפן, האקדמיה הצרפתית למדעים ועוד. בדברים שנשא במפגש, שהתקיים ב-7 באוקטובר, בדיוק ביום השנה הראשון לטבח הנורא, הביע פרופ' הראל דאגה מהתגברות הביטויים לחרם אקדמי נגד מדענים ומוסדות מחקר ישראלים על רקע המלחמה המתמשכת.

סין

בחדש אפריל 2025 השתתף נשיא האקדמיה פרופ' דוד הראל באירוע רשמי מטעם שגרירות סין שנערך לכבוד הגעתו לארץ של מר קין ויידונג, הנספח לענייני מדע וטכנולוגיה בשגרירות. באירוע השתתפה גם רויטל בן-אשר פרץ, היועצת של ראש עיריית תל-אביב-יפו לאומנות ותרבות. את האירוע ארגן מר וואנג צ'יאנג, הנציג הראשי בישראל של האגודה הסינית לחילופי כוח אדם בין-לאומיים. בפגישה נידונו אפשרויות לשיתופי פעולה מדעיים ותרבותיים בין הגופים משתי המדינות.

פולין

בחדש יולי 2025 ביקר בבית האקדמיה שגריר פולין בישראל, מר מאצ'יי חונייה. בפגישה עם השגריר השתתפו נשיא האקדמיה פרופ' דוד הראל, הנשיאה הקודמת פרופ' נילי כהן, יו"ר החטיבה למדעי הרוח פרופ' סרג'יו הרט, יו"ר החטיבה למדעי הטבע פרופ' ידין דודאי וחברי אקדמיה ונציגים נוספים. בפגישה נידונו הקשרים ההדוקים בין האקדמיה לבין האקדמיה הלאומית למדעים של פולין, שהסכם שיתוף הפעולה עימה נחתם לראשונה בשנת 1990. המשתתפים הדגישו את החשיבות שבהמשך שיתופי הפעולה גם בתקופה הנוכחית תוך כדי חיזוק ערוצי המחקר והדיאלוג המדעי בין שתי המדינות.

מימין: ראשת האגף לקשרים בין-לאומיים ליאת מנדלבוים שור, מנכ"לית האקדמיה אסתר סיוון, יו"ר הוועדה הלאומית לאנרגיות גבוהות פרופ' מרק קרלינר, יו"ר החטיבה למדעי הרוח פרופ' סרג'יו הרט, יו"ר החטיבה למדעי הטבע פרופ' ידין דודאי, חבר האקדמיה פרופ' ישראל ברטל, שגריר פולין בישראל מר מאצ'יי חונייה, נשיא האקדמיה פרופ' דוד הראל, חבר האקדמיה פרופ' אבנר הולצמן ונשיאת האקדמיה לשעבר פרופ' נילי כהן

קנדה

שגרירת קנדה בישראל גב' לזלי סקלון ונשיא האקדמיה פרופ' דוד הראל

בחדש יולי 2025 ביקרה באקדמיה שגרירת קנדה בישראל, גב' לזלי סקלון. אל השגרירה התלווה מר ז'אן-דני דופור, המזכיר השני והנספח לענייני מסחר בשגרירות קנדה. המשלחת נפגשה עם נשיא האקדמיה פרופ' דוד הראל ועם מנכ"לית האקדמיה אסתר סיוון. בפגישה נידונה האפשרות לחדש את הסכם שיתוף הפעולה הקיים בין האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים לבין החברה המלכותית של קנדה שנחתם בשנת 2012. כמו כן שוחחו המשתתפים על הקשרים המתפתחים בין האקדמיה הצעירה הישראלית לבין האקדמיה הצעירה הקנדית, אשר הולכים ומתחזקים ומבטאים את הרצון המשותף לקדם את דור העתיד של המדע.

רומניה

האקדמיה הרומנית

Roman academy

מדענים שביקרו ברומניה במהלך השנה על פי ההסכם בין האקדמיות: פרופ' מיכאל סופר, המחלקה לגאוגרפיה וסביבה, אוניברסיטת בראילן

ארגון ALLEA

(All European Academies)

תמיכת הארגון בעמדתו של נשיא האקדמיה בנוגע למצב בעזה

בחדש אוגוסט פרסם ALLEA (ארגון כל האקדמיות האירופיות) [הצהרה ובה הביע תמיכה מלאה בעמדתו של נשיא האקדמיה](#) פרופ' דוד הראל כפי שפורסמה בחדש יולי בעניין המצב ההומניטרי בעזה. הארגון, שחגג 30 שנים להיווסדו בשנת 2024, מקשר ומתאם בין האקדמיות הלאומיות האירופיות, והאקדמיה הלאומית הישראלית למדעים משתתפת בו במעמד של חברה מייסדת. בהצהרתו הרשמית הביע הארגון "כבוד עמוק ותמיכה מלאה" [בדבריו של פרופ' הראל](#), שקרא לממשלת ישראל לפעול בדחיפות להגנה על חיי אזרחים בעזה, לשיקום תשתיות הבריאות ולהבטחת זרימה חופשית של סיוע הומניטרי. בהצהרה צוין כי מהלך כזה הוא "גם צו מוסרי וגם צורך אסטרטגי לעתיד שיתופי הפעולה המדעיים הבין-לאומיים של ישראל". תמיכת ALLEA בעמדתו של פרופ' הראל מקבלת משמעות מיוחדת על רקע המגמות המדאיגות של בידוד וחרם אקדמי כלפי מוסדות מחקר ומדענים ישראלים בזירה הבין-לאומית בכלל ובאירופה בפרט.

נוסף על זה, בחודש אוגוסט פרסמו במשותף קרן אלכסנדר פון הומבולדט (Alexander von Humboldt Foundation) והשירות הגרמני לחילופי אקדמאים (DAAD) הצהרה שבה הביעו דאגה עמוקה ממצב החינוך והמדע ברצועת עזה בד בבד עם תמיכה מלאה בקהילת המדע בישראל. בהצהרתם הדגישו ראשי הארגונים את התנגדותם המוחלטת לקריאות לחרם על מדענים ומוסדות מחקר ישראלים, וקראו לשמור על שיתופי פעולה מדעיים הן עם מוסדות ישראלים והן עם מוסדות פלסטיניים, כדרך לקידום עתיד של שלום. עוד הדגישו כי הם מצטרפים לקריאתו של פרופ' הראל להעניק סיוע הומניטרי מקיף לאוכלוסייה בעזה ולפעול לשחרור החטופים הישראלים.

מחאה נגד הפגיעה במחקר המדעי בארצות הברית

בחודש פברואר 2025 הצטרפה האקדמיה לחתימה על [גילוי דעת חריף שפרסם ALLEA](#) בתגובה לצווים נשיאותיים שהוציא נשיא ארצות הברית דונלד טראמפ, המקפאים מימון פדרלי בהיקף של מיליארדי דולרים למחקר מדעי ומטילים צנזורה על נושאי מחקר כמו שינויי אקלים ומגדר.

גילוי הדעת מזהיר כי צעדים אלה מאלצים סוכנויות מחקר ומוסדות מדעיים רבים בארצות הברית להשעות את פעילותם השוטפת. המסמך מדגיש כי הגבלות אלו על חופש המחקר – אם באמצעות קיצוצי תקציב, אם בפיקוח חקיקתי ואם בהתערבות מוסדית – פוגעות בחופש המדעי לא רק בארצות הברית אלא בעולם כולו, בשל האופי הבין-לאומי של המערכת המחקרית.

האספה הכללית של ארגון ALLEA בברלין

בסוף חודש מאי 2024 השתתף נשיא האקדמיה פרופ' דוד הראל ב**ישיבת האספה הכללית של ALLEA** בברלין. כותרת האספה הייתה *European Research Collaboration in a Shifting Geopolitical Landscape: How Open Can We Be?* ובמסגרתה התקיים סימפוזיון פתוח לקהל הרחב בהשתתפות נציגים מהנציבות האירופית ומ-CERN. פרופ' הראל נועד עם הנשיא הנכנס של הארגון פרופ' פאבל רווינסקי, וכן נשא דברים באספה והפציר בראשי האקדמיות העמיתות לדחות את השימוש בחרמות אקדמיים ככלי להתמודדות עם סוגיות גאופוליטיות.

כינוס שנתי של ALLEA

בחודש יוני 2025 השתתפה ראשת האגף לקשרים בין-לאומיים, ליאת מנדלבאום שור, בכינוס המדעי "אירופה והארקטי: מדע ודיפלומטיה" שנערך בקופנהגן. הכינוס, שאורגן בשיתוף ALLEA, CoARA, והאקדמיה המלכותית הדנית למדעים, עסק בקידום דיפלומטיית מדע באזור הארקטי, רפורמות בהערכת מחקר ושיתופי פעולה מדעיים באירופה. בכינוס התקיימו דיונים עם נציגים ממוסדות מחקר, מגופי מימון ומאקדמיות מרחבי אירופה, והוצגו יוזמות חדשניות לשיפור איכות המחקר והערכתו.

כינוס דוברים של אקדמיות אירופיות למדעים

בחודש מאי 2025 השתתפה מנהלת אגף קשרי הציבור של האקדמיה, נעמה שילוני, בסדנה מיוחדת לדוברים ולאנשי דיגיטל של אקדמיות אירופיות למדעים שנערך בניה. הכינוס הוא יוזמה של ארגון SAPEA (Science Advice for Policy by European Academies) הקשור לארגון ALLEA. התקיימו בכינוס סדנאות מעשיות, קליניקות לתקשורת מדע וכן פעילות היכרות לעידוד שיתופי פעולה עתידיים.

5.2 < המרכז האקדמי הישראלי בקהיר

המרכז האקדמי הישראלי בקהיר הוקם בשנת 1982 על ידי האקדמיה ביוזמת המוסדות להשכלה גבוהה והחברה המזרחית הישראלית. הקמת המרכז באה בעקבות הסכם התרבות בין ישראל למצרים ממרס 1979. האקדמיה מפעילה את המרכז במימון ות"ת (הוועדה לתכנון ולתקצוב). מאוקטובר 2006 מנהל את המרכז פרופ' גבריאל מ' רוזנבאום, שתחומי התמחותו הם הלשון, הספרות והתרבות של מצרים המודרנית.

משימתו ההיסטורית העיקרית של המרכז האקדמי בקהיר היא להדק את הקשרים בין האוניברסיטאות שבמצרים לאלה שבישראל ובין חוקרים משתי המדינות, לסייע להם להשיג חומר מספריות ומארכיונים בנושאי מחקרם ולטפח מחקרים משותפים. מאז מהפכת 2011 במצרים, פעל המרכז האקדמי בהיקף מצומצם, ובשל המצב הבטחוני והגאופוליטי בשנים האחרונות הוקפאה למעשה פעילות המרכז.

[לאתר המרכז האקדמי הישראלי בקהיר <](#)

5.3 < קשרים עם מוסדות בין-לאומיים

האקדמיה מייצגת את ישראל בארגוני מדעיים בין-לאומיים, כגון ארגון כל האקדמיות האירופיות (All European Academies – ALLEA) והמועצה הבין-לאומית למדע (International Science Council – ISC), ובאמצעות נציגיה היא מייצגת את ישראל בוועדות תחומיות באיגודי המדע השונים של ארגוני המדע הבין-לאומיים ומשלמת את דמי החבר שלהן.

המועצה הבין-לאומית למדע

International Science Council – ISC

המועצה הבין-לאומית למדע (ISC) היא ארגון לא-ממשלתי כלל-עולמי שחברים בו איגודים מדעיים בין-לאומיים ויותר מ-140 ארגונים מדעיים לאומיים ואזוריים, כולל אקדמיות ומועצות מחקר.

מדענים ישראלים מכהנים בתפקידים בכירים בכמה איגודים המסונפים ל-ISC. נשיא האקדמיה מייצג את האקדמיה בכינוסי המועצה הכללית של ה-ISC וממנה נציגים לוועדות ולאיגודים המסונפים ל-ISC כאשר יש עניין בדבר מבחינת קידום המדע בישראל. הנציג מדווח לארגונים אלו על הנעשה בישראל ומעדכן את המדענים בישראל בכל הנוגע לתוכניות בין-לאומיות בתחומי מחקרם. האקדמיה תומכת בתשלום דמי החבר השנתיים הישראליים באיגודים הבין-לאומיים של ISC.

איגודים מדעיים בין-לאומיים המסונפים ל-ISC והנציגים של ישראל בהם

שם האיגוד	הנציג
CIOMS	חבר האקדמיה הלאומית פרופ' יצחק פריד המועצה לארגונים בין-לאומיים למדעי הרפואה
IAU	פרופ' שי צוקר האיגוד הבין-לאומי לאסטרונומיה
IBRO	פרופ' יו"ר החטיבה למדעי הטבע של האקדמיה הלאומית פרופ' ידן דודאי האיגוד הבין-לאומי לחקר המוח
IGU	פרופ' מיכאל סופר האיגוד הבין-לאומי לגאוגרפיה
IMU	חבר האקדמיה הלאומית פרופ' גיל קלעי האיגוד הבין-לאומי למתמטיקה
IUBS	חבר האקדמיה הלאומית פרופ' יוסי לוי האיגוד הבין-לאומי למדעים ביולוגיים
IUCr	ד"ר מיכל הראל האיגוד הבין-לאומי לקריסטלוגרפיה
IUGG	פרופ' קולין פרייס האיגוד הבין-לאומי לגאודזיה ולגאופיזיקה
IUGS	פרופ' סיגל אברמוביץ' האיגוד הבין-לאומי למדעי הגאולוגיה
IUHPT	פרופ' אהוד לם האיגוד הבין-לאומי להיסטוריה ולפילוסופיה של המדע
IUIS	פרופ' מירה ברדה-סעד האיגוד הבין-לאומי לאימונולוגיה
IUMS	פרופ' אליאורה רון האיגוד הבין-לאומי למיקרוביולוגיה
IUNS	פרופ' אליוט בארי האיגוד הבין-לאומי למדעי התזונה
IUPAB	פרופ' אירית שגיא האיגוד הבין-לאומי לביופיזיקה טהורה ושימושית
IUPAC	פרופ' אהוד קינן האיגוד הבין-לאומי לכימיה טהורה ושימושית
IUPAP	פרופ' ירון עוז האיגוד הבין-לאומי לפיזיקה טהורה ושימושית
IUPhar	פרופ' פרנצ'סקה לוי-שפר האיגוד הבין-לאומי לפרמקולוגיה בסיסית וקלינית
IUPS	פרופ' נתן דסקל האיגוד הבין-לאומי למדעים פיזיולוגיים
IUTAM	פרופ' ראובן שגב האיגוד הבין-לאומי למכניקה תאורתית ושימושית
URSI	פרופ' אהוד היימן האיגוד הבין-לאומי למדעי הרדיו

ועדות בין-תחומיות והנציגים של ישראל בהן

שם הוועדה	הנציג
CODATA	פרופ' דפנה רבן הוועדה לנתונים מדעיים וטכנולוגיים
COSPAR	פרופ' פני גורפיל הוועדה לחקר החלל
INQUA	פרופ' איתי הלוי הוועדה הבין-לאומית לחקר הרביעון
SCOPE	חברת האקדמיה הלאומית פרופ' תמר דיין הוועדה המדעית לבעיות איכות הסביבה
SCOR	חבר האקדמיה הלאומית פרופ' דניאל ויס הוועדה המדעית לחקר האוקיאנוגרפיה
SCOSTEP	פרופ' קולין פרייס הוועדה המדעית הבין-לאומית לחקר האינטראקציה הפיזיקלית של השמש עם הארץ

מדענים ישראלים נושאי תפקידים בכירים בארגונים המשויכים ל-ISC או בארגוני מדע בין-לאומיים

שם הארגון	הנציג	תפקיד
IUMS	האיגוד הבין-לאומי למיקרוביולוגיה	פרופ' אליאורה רון נשיאה
IUPAC	האיגוד הבין-לאומי לכימיה טהורה ושימושית	פרופ' אהוד קינן נשיא
IUPhar	האיגוד הבין-לאומי לפרמקולוגיה בסיסית וקלינית	פרופ' פרנצ'סקה לוי-שפר נשיאת הארגון ומייסדת ויו"ר תחום האימונופרמקולוגיה
IUTAM	האיגוד הבין-לאומי למכניקה תאורטית ושימושית	פרופ' לסלי בנקס-סילס חברת ועדת הכינוסים

כל האקדמיות האירופיות

All European Academies – ALLEA

ארגון זה, שנוסד בשנת 1994, משמש גוף מקשר ומתאם בין האקדמיות. האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים פועלת בו במעמד של חברה מייסדת.

איגוד האקדמיות הבין-לאומי

Union Académique Internationale – UAI

תפקידו של האיגוד לקדם שיתוף פעולה בין-לאומי בתחומי מחקר במדעי הרוח והחברה. חברות בו יותר משלושים מדינות. נציג ישראל בארגון הוא חבר האקדמיה פרופ' גדליה סטרומזה.

רשת האקדמיות הבין-לאומיות

InterAcademy Partnership – IAP

הארגון משמש רשת לא פורמלית של אקדמיות לאומיות ועושה להגברת מודעותו של הציבור לענייני מדע.

אקדמיה אירופית

Academia Europaea

ארגון הפועל כאקדמיה כלל-אירופית. עם חבריו נמנים 28 מחברי האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים.

הפורום האסטרטגי האירופי לתשתיות מחקר

European Strategy Forum on Research Infrastructures – ESFRI

ESFRI הוא גוף עצמאי העוסק בייעוץ ובהתוויית אסטרטגיה בנושאי תשתיות מדע אירופיות, ולאחרונה גם בהערכת ביצועים ואיתנות של תשתיות מדע קיימות. חברים בו, בזכויות שוות, נציגי מדינות האיחוד האירופי ונציבות האיחוד והמדינות הנלוות, כולל ישראל. ה"מוצר" העיקרי, אך לא בלעדי, של ESFRI הוא "מפת דרכים" לתשתיות מדע אירופיות, המתפרסמת אחת לשלוש שנים. להחלטותיו ולהערכתיו

של ESFRI משקל רב בהתוויית מדיניות המדע של האיחוד האירופי ושל עוד מדינות רבות. ESFRI עוסק לא רק בתשתיות פיזיות של "מדע גדול", כגון מאיצים וטלסקופים גדולים, אלא גם בתשתיות כגון מאגרי מידע ואוספים ובקבוצות מחקר בין-לאומיות ממוקדות-נושא, כגון השואה, אקולוגיה ומזון. חבר האקדמיה פרופ' ישעיהו (אישי) טלמון הוא נציג ישראל ב-ESFRI.

התאחדות האקדמיות והחברות המדעיות באסיה

Association of Academies and Societies of Sciences in Asia – AASSA

ישראל נמנית עם מייסדי התאחדות האקדמיות והחברות המדעיות באסיה, המשמשת גוף מקשר ומתאם בין האקדמיות ביבשת זו. נשיאת האקדמיה לשעבר פרופ' רות ארנון כיהנה בעבר כנשיאת הארגון.

רשת האקדמיות של אירופה והים התיכון

European Mediterranean Academies Network (EMAN) – Inter-Academic Group for Development

הרשת הוקמה ביוזמת האקדמיה הצרפתית למדעים, והאקדמיה הישראלית הצטרפה כחברה מייסדת. EMAN עוסקת בקידום שיתוף פעולה מדעי ואקדמי בין אירופה לבין מדינות ים-תיכוניות. חבר האקדמיה פרופ' יוחנן פרידמן מייצג את האקדמיה במועצה הכללית של הרשת.

